

ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT

NGUYỄN VĂN LONG

**PHÁP LUẬT VỀ THẨM QUYỀN GIẢI QUYẾT VỤ ÁN
KINH DOANH, THƯƠNG MẠI, QUA THỰC TIỄN THỰC HIỆN
TẠI TÒA ÁN NHÂN DÂN TỈNH QUẢNG TRỊ**

Chuyên ngành: Luật Kinh tế

Mã số: 8380107

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

THỪA THIÊN HUẾ, năm 2022

Công trình được hoàn thành tại:
Trường Đại học Luật, Đại học Huế

Người hướng dẫn khoa học: **PGS.TS. Bùi Thị Huyền**

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Luận văn sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn
thạc sĩ họp tại: Trường Đại học Luật

Vào lúc.....giờ.....ngày.....tháng năm.....

Trường Đại học Luật, Đại học Huế

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài.....	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu.....	1
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	1
4. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu.....	2
5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	2
CHƯƠNG 1. NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN PHÁP LUẬT VỀ THẨM QUYỀN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP KINH DOANH THƯƠNG MẠI CỦA TÒA ÁN.....	4
1.1. Khái quát về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án.	4
1.1.1. Khái niệm tranh chấp kinh doanh, thương mại.....	4
1.1.2. Đặc điểm của tranh chấp kinh doanh, thương mại và yêu cầu của giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại.....	4
1.1.3. Khái niệm thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án.....	4
1.2. Khái niệm pháp luật thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án và cơ sở xây dựng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án.....	5
1.2.1. Khái niệm pháp luật thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án	5
1.2.2. Cơ sở khoa học của việc xây dựng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án	5
1.3. Nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án.....	5
1.3.1. Nội dung pháp luật về thẩm quyền theo loại việc về kinh doanh thương mại của Tòa án	5
1.3.2. Nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án theo cấp xét xử.....	6
1.3.3. Nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án theo lãnh thổ	6
1.4. Các yếu tố tác động đến việc thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại của Tòa án	6
1.4.1. Về chất lượng của hệ thống văn bản quy phạm pháp luật	6
1.4.2. Về trình độ, phẩm chất đạo đức của cán bộ Tòa án, Thẩm phán.....	7

1.4.3. Về cơ sở vật chất, các chế độ bảo vệ Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân để đảm bảo cho hoạt động áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án	7
1.4.4. Về đảm bảo tính độc lập, khách quan của Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân trong hoạt động áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án	7
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	8
CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VÀ THỰC TIỄN ÁP DỤNG PHÁP LUẬT VỀ THẨM QUYỀN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP KINH DOANH, THƯƠNG MẠI TẠI TÒA ÁN HAI CẤP TỈNH QUẢNG TRỊ.....	9
2.1. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án	9
2.1.1. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền theo loại việc giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án	9
2.1.2. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án theo cấp.....	10
2.1.2.1. Thẩm quyền của Tòa án nhân dân cấp huyện: được quy định tại Điều 35 BLTTDS năm 2015, cụ thể như sau:.....	10
2.1.2.2. Thẩm quyền của Tòa án nhân dân cấp tỉnh.....	10
2.1.3. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp của Tòa án theo lãnh thổ	10
2.2. Thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị và nguyên nhân	11
2.2.1. Thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị	11
2.2.2. Nguyên nhân của hạn chế, vướng mắc trong thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị	12
Kết luận Chương 2	13
CHƯƠNG 3. ĐỊNH HƯỚNG, GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ THẨM QUYỀN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP KINH DOANH THƯƠNG MẠI TẠI TÒA ÁN HAI CẤP TỈNH QUẢNG TRỊ	14
3.1. Định hướng hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án.....	14

3.2. Giải pháp hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại các Tòa án nhân dân ở tỉnh Quảng Trị.	14
3.2.1. Giải pháp hoàn thiện các quy định của BLTTDS năm 2015 về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án.....	14
3.2.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả áp dụng pháp luật giải quyết vụ án tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị.....	15
Kết luận Chương 3	16
KẾT LUẬN	17

BẢNG DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BLTTDS	: Bộ luật Tố tụng dân sự
BLTTDS năm 2004	: Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2004
BLTTDS năm 2011	: Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2004 sửa đổi, bổ sung năm 2011
BLTTDS năm 2015	: Bộ luật Tố tụng dân sự năm 2004 sửa đổi, bổ sung năm 2015
BLDS	: Bộ luật Dân sự
XHCN	: Xã hội chủ nghĩa

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Khi tranh chấp về kinh doanh thương mại được đương sự khởi kiện đến Tòa án thì Tòa án cần xác định tranh chấp KDTM có thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án hay không. Việc xác định sai thẩm quyền khi thụ lý vụ án kinh doanh, thương mại bị coi là vi phạm thủ tục tố tụng. BLTTDS năm 2015 đã quy định rất cụ thể về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại theo loại việc và thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại theo cấp và lãnh thổ.

Tuy nhiên, thực tiễn xác định quan hệ pháp luật tranh chấp về kinh doanh, thương mại của Tòa án các cấp tại tỉnh Quảng Trị còn lúng túng, gặp nhiều khó khăn trong việc xác định thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại và một số vụ án đã bị hủy, sửa do xác định sai thẩm quyền. Từ những lý do nêu trên, tác giả lựa chọn đề tài *“Pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại, qua thực tiễn thực hiện tại Tòa án nhân dân ở tỉnh Quảng Trị”* làm Luận văn thạc sĩ Luật học của mình.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Làm sáng tỏ hơn những vấn đề lý luận, đánh giá nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại tại toà án và thực tiễn thực hiện tại toà án nhân dân hai cấp ở tỉnh Quảng Trị. Luận án luận giải định hướng và giải pháp hoàn thiện pháp luật, nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại tại toà án nhân dân hai cấp ở tỉnh Quảng Trị.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Luận văn có nhiệm vụ nghiên cứu những vấn đề lý luận, đánh giá pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại tại toà án và thực tiễn thực hiện tại toà án nhân dân hai cấp ở tỉnh Quảng Trị. Luận án luận giải định hướng và giải pháp hoàn thiện pháp luật, nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại tại toà án nhân dân hai cấp ở tỉnh Quảng Trị.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1 Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của Luận văn là pháp luật TTDS Việt Nam về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại tại toà án và thực tiễn thực hiện tại toà án nhân dân hai cấp ở tỉnh Quảng Trị.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Luận văn tập trung nghiên cứu pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại tại Tòa án. Luận văn không nghiên cứu về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Trọng tài.

Trong giới hạn phạm vi nghiên cứu của Luận văn này, tác giả chỉ nghiên cứu thẩm quyền giải quyết các tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án dưới góc độ là xác định những tranh chấp kinh doanh, thương mại nào thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án, Luận văn không nghiên cứu thẩm quyền giải quyết các tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án dưới góc độ là quyền quyết định.

Về không gian nghiên cứu: Luận văn nghiên cứu thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết các vụ án kinh doanh, thương mại tại TAND hai cấp ở tỉnh Quảng Trị từ 1/7/2016 đến tháng 12/2021.

4. Phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu

4.1. Phương pháp luận : Luận văn sử dụng phương pháp luận duy vật biện chứng của chủ nghĩa Mác - Lênin dựa trên các quy định của pháp luật Việt Nam hiện nay về giải quyết tranh chấp trong lĩnh vực kinh doanh, thương mại theo thủ tục tố tụng.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn sử dụng một số phương pháp nghiên cứu hệ thống hóa lý thuyết, phương pháp phân tích văn bản pháp luật và phân tích quy phạm pháp luật, phương pháp tổng hợp, thống kê, phương pháp so sánh, phương pháp đánh giá, bình luận. Ngoài ra, Luận văn còn sử dụng một số phương pháp nghiên cứu khác như: phương pháp liệt kê, phương pháp logic, phương pháp quy nạp.

5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

- *Về lý luận*, Luận văn cung cấp một cách tương đối đầy đủ và có hệ thống các cơ sở khoa học những vấn đề lý luận về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại tại Tòa án Luận văn đi sâu phân tích và làm rõ những ưu điểm, hạn chế còn tồn tại trong nội dung quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại tại Tòa án hai cấp ở tỉnh Quảng Trị.

- *Về thực tiễn*, Luận văn đã làm sáng tỏ được những ưu điểm và hạn chế, bất cập còn tồn tại trong thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại tại Tòa án nhân dân hai cấp ở tỉnh Quảng Trị. Từ đó, Luận văn đưa ra các phương hướng, giải pháp góp phần hoàn thiện pháp luật và

bảo đảm thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp ở tỉnh Quảng Trị.

CHƯƠNG 1

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN PHÁP LUẬT VỀ THẨM QUYỀN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP KINH DOANH THƯƠNG MẠI CỦA TÒA ÁN

1.1. Khái quát về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án.

1.1.1. Khái niệm tranh chấp kinh doanh, thương mại

Tranh chấp kinh doanh, thương mại là những mâu thuẫn, bất đồng giữa các chủ thể phát sinh trong hoạt động thực hiện liên tục một hay một số hoặc toàn bộ quá trình đầu tư từ sản xuất đến tiêu thụ sản phẩm, cung ứng các dịch vụ trên thị trường, xúc tiến thương mại và các hoạt động sinh lợi khác.

1.1.2. Đặc điểm của tranh chấp kinh doanh, thương mại và yêu cầu của giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại

- Tranh chấp kinh doanh, thương mại có những đặc điểm sau:

Thứ nhất, các tranh chấp thương mại xảy ra do nguyên nhân là xung đột quyền lợi và nghĩa vụ giữa các bên tham gia quan hệ kinh doanh, thương mại.

Thứ hai, những mâu thuẫn về quyền và nghĩa vụ giữa các bên phải phát sinh từ hoạt động thương mại.

Thứ ba, các tranh chấp thương mại chủ yếu là những tranh chấp phát sinh giữa các thương nhân (pháp nhân, cá nhân có đăng ký kinh doanh) với nhau.

- Yêu cầu của giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại

Thứ nhất, là giữ gìn uy tín, bí mật thương mại của các bên.

Thứ hai, đảm bảo quyền tự do kinh doanh của các chủ thể.

Thứ ba không cản trở hoạt động kinh doanh của các chủ thể.

1.1.3. Khái niệm thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án.

Thẩm quyền giải quyết các tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án là quyền xem xét, giải quyết một tranh chấp về kinh doanh, thương mại cụ thể và ra các quyết định khi xem xét, giải quyết tranh chấp đó theo thủ tục tố tụng dân sự của Tòa án.

Tuy nhiên, trong giới hạn phạm vi nghiên cứu của Luận văn này, tác giả chỉ nghiên cứu thẩm quyền giải quyết các tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án dưới góc độ là xác định những tranh chấp kinh doanh, thương mại nào thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án.

1.2. Khái niệm pháp luật thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án và cơ sở xây dựng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án.

1.2.1. Khái niệm pháp luật thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án

Pháp luật thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án là tổng hợp các quy phạm pháp luật quy định về nguyên tắc hoặc các trường hợp cụ thể để xác định Tòa án cụ thể có trách nhiệm thụ lý, giải quyết một tranh chấp kinh doanh, thương mại cụ thể, bao gồm các quy định về thẩm quyền theo loại việc, thẩm quyền theo cấp và thẩm quyền theo lãnh thổ.

1.2.2. Cơ sở khoa học của việc xây dựng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án

- *Cơ sở lý luận:* Thẩm quyền giải quyết phải được trao cho chủ thể có khả năng giải quyết các mâu thuẫn, bất đồng nhằm bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các bên trong quan hệ kinh doanh, thương mại. Việc giải quyết tranh chấp về kinh doanh, thương mại có thể phân định theo năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của mỗi cấp Tòa án, bảo đảm được nguyên tắc xét xử trong TTDS, trên cơ sở đó việc giải quyết tranh chấp được đúng đắn, có hiệu quả hơn.

- *Cơ sở pháp lý:* Quy định của pháp luật, đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước là cơ sở pháp lý để phân định thẩm quyền của Tòa án.

- *Cơ sở thực tiễn:* Với định hướng cải thiện môi trường kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, nền kinh tế trong nhiều năm trở lại đây ghi nhận những kết quả tích cực.

1.3. Nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án

Tuỳ theo mô hình tổ chức Tòa án và nguyên tắc tổ tụng mà quy định của các nước về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án bao gồm các quy định về thẩm quyền theo loại việc về kinh doanh, thương mại và thẩm quyền theo lãnh thổ về kinh doanh, thương mại hoặc bao gồm các quy định về thẩm quyền theo loại việc về kinh doanh, thương mại và thẩm quyền theo cấp, theo lãnh thổ về kinh doanh, thương mại.

1.3.1. Nội dung pháp luật về thẩm quyền theo loại việc về kinh doanh thương mại của Tòa án

Thẩm quyền giải quyết các tranh chấp về kinh doanh, thương mại của Tòa án có thể được theo hướng liệt kê hoặc quy định về nguyên tắc. Pháp luật Việt

Nam quy định các tranh chấp kinh doanh thương mại có thể thuộc thẩm quyền giải quyết của tòa án hoặc trọng tài thương mại, tùy theo thoả thuận của các bên.

1.3.2. Nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án theo cấp xét xử

Đối với những nước tổ chức hệ thống Tòa án theo thẩm quyền xét xử (chẳng hạn như Mỹ) thì sẽ không đặt ra vấn đề thẩm quyền theo cấp, bởi chỉ có Tòa án cấp sơ thẩm mới có thẩm quyền xét xử sơ thẩm vụ án kinh doanh, thương mại. Đối với những nước tổ chức Tòa án theo các đơn vị hành chính lãnh thổ (như Việt Nam), theo đó cả TAND cấp tỉnh và TAND cấp huyện đều có thẩm quyền xét xử sơ thẩm vụ án kinh doanh, thương mại thì cần thiết phải phân định thẩm quyền xét xử sơ thẩm vụ án kinh doanh, thương mại của TAND cấp tỉnh và TAND cấp huyện.

Thẩm quyền sơ thẩm dân sự theo các cấp về giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại là thẩm quyền của tòa án xem xét giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại căn cứ vào tính chất phức tạp, hệ thống tổ chức tòa án, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ cán bộ. Đây cũng chính là đặc điểm đặc trưng phân biệt với thẩm quyền tòa án theo loại việc và thẩm quyền tòa án lãnh thổ. Việc xác định thẩm quyền giải quyết tranh chấp về kinh doanh, thương mại theo cấp là xác định thẩm quyền cụ thể của tòa án cấp tỉnh hay cấp huyện trong việc xem xét giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại nhằm đảm bảo được sự công bằng, thuận lợi và phù hợp với năng lực, trình độ chuyên môn, cơ sở vật chất của các cấp tòa án.

1.3.3. Nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án theo lãnh thổ

Thẩm quyền sơ thẩm giải quyết các vụ án kinh doanh, thương mại của tòa án theo lãnh thổ có tính cụ thể. Việc xác định thẩm quyền sơ thẩm theo lãnh thổ chính là xác định thẩm quyền của một tòa án cụ thể trong việc xem xét giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại.

1.4. Các yếu tố tác động đến việc thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại của Tòa án

1.4.1. Về chất lượng của hệ thống văn bản quy phạm pháp luật

Trong thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của tòa án thì chất lượng các văn bản quy phạm pháp luật có ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án.

1.4.2. Về trình độ, phẩm chất đạo đức của cán bộ Tòa án, Thẩm phán

Trình độ, năng lực, phẩm chất đạo đức của Thẩm phán là yếu tố quan trọng đảm bảo cho việc áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án được chuẩn mực, khách quan và hiệu quả cao.

1.4.3. Về cơ sở vật chất, các chế độ bảo vệ Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân để đảm bảo cho hoạt động áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án

Để đảm bảo cho cán bộ Tòa án, Thẩm phán thực hiện tốt nhiệm vụ của mình, một trong những điều kiện hết sức quan trọng phải quan tâm là vấn đề trụ sở, cơ sở vật chất và chế độ đãi ngộ đối với thẩm phán, cán bộ tòa án.

1.4.4. Về đảm bảo tính độc lập, khách quan của Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân trong hoạt động áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án

Trong quá trình thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án không được bất kỳ ai can thiệp hoặc tác động đến đường lối giải quyết của Thẩm phán. Sự độc lập của Thẩm phán phải tuân theo pháp luật trên cơ sở đánh giá của mình về xác định thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án.

KẾT LUẬN CHƯƠNG 1

Chương 1 của Luận văn đã luận giải những vấn đề lý luận pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án, bao gồm các nội dung chính sau:

1. Luận văn làm rõ hơn khái niệm, đặc điểm của tranh chấp kinh doanh, thương mại, khái niệm thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án, khái niệm pháp luật thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại của Tòa án.

2. Việc xây dựng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án cần dựa trên cơ sở lý luận, cơ sở pháp lý và cơ sở thực tiễn.

3. Tùy theo mô hình tổ chức Tòa án và nguyên tắc tổ tụng mà nội dung pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án bao gồm các quy định về thẩm quyền theo loại việc về kinh doanh, thương mại và thẩm quyền theo lãnh thổ về kinh doanh, thương mại hoặc bao gồm các quy định về thẩm quyền theo loại việc về kinh doanh, thương mại và thẩm quyền theo cấp, theo lãnh thổ về

4. Việc thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh thương mại của Tòa án chịu sự tác động của các yếu tố về chất lượng của hệ thống văn bản quy phạm pháp luật; trình độ, phẩm chất đạo đức của cán bộ Tòa án, Thẩm phán, điều kiện cơ sở vật chất; điều kiện đảm bảo tính độc lập, khách quan của Thẩm phán và Hội thẩm nhân dân trong hoạt động áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VÀ THỰC TIỄN ÁP DỤNG PHÁP LUẬT VỀ THẨM QUYỀN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP KINH DOANH, THƯƠNG MẠI TẠI TÒA ÁN HAI CẤP TỈNH QUẢNG TRỊ

2.1. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án

2.1.1. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền theo loại việc giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án

Điều 30 BLTTDS năm 2015 liệt kê những tranh chấp về kinh doanh, thương mại thuộc thẩm quyền giải quyết của tòa án.

- Tranh chấp phát sinh trong hoạt động kinh doanh, thương mại.

BLTTDS năm 2015 khái quát những tranh chấp kinh doanh, thương mại thuộc thẩm quyền giải quyết của tòa án đã khác phục được những hạn chế của việc liệt kê như quy định tại khoản 1 Điều 29 BLTTDS năm 2011.

- Tranh chấp về quyền sở hữu trí tuệ, chuyển giao công nghệ giữa cá nhân, tổ chức với nhau và đều có mục đích lợi nhuận.

Nội dung về thẩm quyền giải quyết tranh chấp về quyền sở hữu trí tuệ, chuyển giao công nghệ của BLTTDS năm 2015 là sự kế thừa quy định của BLTTDS năm 2004 sửa đổi, bổ sung năm 2011.

- Tranh chấp giữa người chưa phải là thành viên công ty nhưng có giao dịch về chuyển nhượng phần vốn góp với công ty, thành viên công ty

Đây là quy định mới và mở rộng hơn so với quy định trong BLTTDS năm 2011 và phù hợp với Luật Doanh nghiệp năm 2014.

- Tranh chấp giữa công ty với các thành viên của công ty; tranh chấp giữa công ty với người quản lý trong công ty trách nhiệm hữu hạn hoặc thành viên Hội đồng quản trị, giám đốc, tổng giám đốc trong công ty cổ phần, giữa các thành viên của công ty với nhau liên quan đến việc thành lập, hoạt động, giải thể, sáp nhập, hợp nhất, chia, tách, bàn giao tài sản của công ty, chuyển đổi hình thức tổ chức của công ty.

Quy định này của BLTTDS năm 2015 được xây dựng và phát triển các nội dung trên cơ sở kế thừa quy định tại BLTTDS năm 2011:

- Tranh chấp giữa công ty với các thành viên của công ty, giữa các thành viên của công ty với nhau liên quan đến việc thành lập, hoạt động, giải thể, sáp nhập, hợp nhất, chia, tách, chuyển đổi hình thức tổ chức của công ty.”

- Các tranh chấp khác về kinh doanh, thương mại, trừ trường hợp thuộc thẩm quyền giải quyết của cơ quan, tổ chức khác theo quy định của pháp luật

2.1.2. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của Tòa án theo cấp

2.1.2.1. *Thẩm quyền của Tòa án nhân dân cấp huyện:* được quy định tại Điều 35 BLTTDS năm 2015, cụ thể như sau:

Thứ nhất, tiếp tục thừa kế những nội dung của BLTTDS năm 2011, theo quy định tại điểm b, khoản 1 Điều 35 BLTTDS 2015 thì TAND cấp huyện có thẩm quyền giải quyết hầu hết các tranh chấp về KDTM, trừ trường hợp thuộc thẩm quyền của TAND cấp tỉnh.

2.1.2.2. Thẩm quyền của Tòa án nhân dân cấp tỉnh

Thứ nhất, TAND cấp tỉnh có thẩm quyền giải quyết theo thủ tục sơ thẩm những tranh chấp kinh doanh, thương mại quy định tại khoản 2, khoản 3, khoản 4 Điều 30 BLTTDS năm 2015.

Thứ hai, Tòa án cấp tỉnh có thẩm quyền giải quyết các tranh chấp KDTM được quy định tại khoản 1 Điều 30 BLTTDS 2015 có đương sự hoặc tài sản ở nước ngoài hoặc cần phải ủy thác tư pháp cho cơ quan đại diện nước CHXHCN Việt Nam ở nước ngoài, cho Tòa án, cơ quan có thẩm quyền nước ngoài.

Thứ ba, TAND cấp tỉnh còn có thẩm quyền giải quyết những tranh chấp thuộc thẩm quyền của cấp huyện mà Tòa án cấp tỉnh lấy lên để giải quyết.

2.1.3. Thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp của Tòa án theo lãnh thổ

Khoản 1 Điều 39 BLTTDS năm 2015 quy định về thẩm quyền giải quyết vụ án dân sự nói chung theo lãnh thổ. Theo đó, cách xác định thẩm quyền của Tòa án theo lãnh thổ trong việc giải quyết tranh chấp về kinh doanh, thương mại cũng tuân thủ theo quy định tại điều khoản này. Thẩm quyền giải quyết tranh chấp về kinh doanh, thương mại của Tòa án theo lãnh thổ về cơ bản không có sự thay đổi so với quy định tại BLTTDS năm 2011.

Tòa án nơi bị đơn cư trú làm việc đối với cá nhân hoặc nơi bị đơn có trụ sở đối với tổ chức là Tòa án có thẩm quyền giải quyết theo thủ tục sơ thẩm tranh chấp về kinh doanh, thương mại. Trong trường hợp các bên tự thỏa thuận với nhau và yêu cầu Tòa án nơi cư trú, làm việc của nguyên đơn là cá nhân hoặc nơi có trụ sở của nguyên đơn là tổ chức giải quyết tranh chấp về kinh doanh, thương mại giữa các bên thì pháp luật TTDS tôn trọng thỏa thuận này.

Riêng đối với đối tượng tranh chấp là bất động sản thì chỉ Tòa án nơi có bất động sản có thẩm quyền giải quyết.

Ngoài ra, nguyên đơn có quyền lựa chọn toà án có thẩm quyền giải quyết tranh chấp về kinh doanh, thương mại Cụ thể:

+ *Nếu không biết nơi cư trú, làm việc, trụ sở của bị đơn thì nguyên đơn có thể yêu cầu Tòa án nơi bị đơn cư trú, làm việc, có trụ sở cuối cùng hoặc nơi bị đơn có tài sản giải quyết*

+ *Nếu tranh chấp phát sinh từ hoạt động của chi nhánh tổ chức thì nguyên đơn có thể yêu cầu Tòa án nơi tổ chức có trụ sở hoặc nơi tổ chức có chi nhánh giải quyết*

+ *Nếu tranh chấp phát sinh từ quan hệ hợp đồng thì nguyên đơn có thể yêu cầu Tòa án nơi hợp đồng được thực hiện giải quyết*

+ *Nếu tranh chấp bất động sản mà bất động sản có ở nhiều địa phương khác nhau thì nguyên đơn có thể yêu cầu Tòa án nơi có một trong các bất động sản giải quyết*

2.2. Thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị và nguyên nhân

2.2.1. Thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị

Qua công tác giải quyết, xét xử các vụ án dân sự nói chung và vụ án kinh doanh, thương mại nói riêng, cho thấy số lượng án kinh doanh, thương mại tuy không tăng nhanh nhưng tính chất ngày càng phức tạp, có nhiều quan hệ tranh chấp đan xen trong cùng 1 vụ án, song Tòa án nhân dân hai cấp tỉnh Quảng Trị đã hết sức nỗ lực trong việc giải quyết án, không để xảy ra tình trạng án kéo dài, án quá hạn. Bên cạnh các kết quả đạt được thì thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết các vụ án kinh doanh, thương mại của TAND hai cấp tỉnh Quảng Trị còn gặp những khó khăn, vướng mắc sau:

- Vướng mắc trong xác định quan hệ kinh doanh, thương mại hay quan hệ dân sự

- Vấn đề xác định chủ thể trong quan hệ kinh doanh, thương mại

- Tòa án gặp khó khăn khi xác định thế nào là có mục đích lợi nhuận

- Tòa án gặp khó khăn khi xác định thẩm quyền giải quyết vụ án kinh doanh, thương mại theo lãnh thổ nên đã chuyển vụ án cho Tòa án khác giải quyết không đúng

- Tòa án thụ lý vụ án không đúng thẩm quyền dẫn đến thi hành án gặp khó khăn

- Tòa án còn lúng túng khi xác định tính chất của quan hệ kinh doanh, thương mại thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án.

2.2.2. Nguyên nhân của hạn chế, vướng mắc trong thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị

Thứ nhất, do tính chất phức tạp của các vụ án kinh doanh thương mại

Thứ hai, với địa bàn rộng, phức tạp, mật độ dân số cao khiến cho các phường khó quản lý nhân khẩu qua khai báo tạm trú, tạm vắng vì vậy trong quá trình giải quyết, khi đến làm việc với đương sự thì nhiều trường hợp đương sự đã thay đổi nơi cư trú, khiến cho Tòa án phải làm các thủ tục xác minh với công an phường sở tại làm kéo dài thời gian giải quyết án.

Thứ ba, hiện tại việc thí điểm Tòa chuyên trách tại các Tòa án cấp quận, huyện chưa đồng bộ mặc dù việc thí điểm đã cho thấy kết quả khả quan nâng cao chất lượng giải quyết án tranh chấp kinh doanh thương mại. Việc xây dựng Tòa chuyên trách cấp quận, huyện tại các địa phương có số lượng án kinh doanh thương mại là cần thiết và phải triển khai nhanh, đồng bộ.

Thứ tư, về chất lượng cán bộ, hiện tại ngành TAND hai cấp tỉnh Quảng Trị vẫn còn có Thẩm phán có năng lực chưa đạt chuẩn.

Thứ năm, do khi xác định thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại, Thẩm phán phải sử dụng rất nhiều luật áp dụng như Luật Thương mại, Luật đầu tư bảo hiểm, Luật đầu tư, Luật xây dựng, Luật kinh doanh Bất động sản,...

Kết luận Chương 2

1. Luận văn đã phân tích, đánh giá thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án, bao gồm thẩm quyền theo loại việc, thẩm quyền theo cấp và thẩm quyền theo lãnh thổ.

2. Bên cạnh những điểm mới tiến bộ so với BLTTDS năm 2011, BLTTDS năm 2015 vẫn còn những hạn chế, bất cập khi quy định về về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án, dẫn đến cách hiểu và áp dụng trên thực tế, cần tiếp tục hoàn thiện

3. Bên cạnh các kết quả đạt được, thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị cho thấy vẫn còn những khó khăn, vướng mắc. Nguyên nhân của hạn chế, vướng mắc trong thực tiễn thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị xuất phát từ quy định của pháp luật về vấn đề này chưa cụ thể, rõ ràng, mâu thuẫn; tính chất phức tạp của quan hệ kinh doanh, thương mại; trình độ, năng lực của cán bộ Tòa án và ý thức pháp luật của đương sự.

CHƯƠNG 3

ĐỊNH HƯỚNG, GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ THẨM QUYỀN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP KINH DOANH THƯƠNG MẠI TẠI TOÀ ÁN HAI CẤP TỈNH QUẢNG TRỊ

3.1. Định hướng hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án

- Hoàn thiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án cần đáp ứng yêu cầu của xu hướng phát triển kinh tế, xã hội

- Hoàn thiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án cần xuất phát từ yêu cầu của cải cách tư pháp ở nước ta hiện nay.

- Việc nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án phải khắc phục được những nguyên nhân chính dẫn đến hạn chế, vướng mắc trong thực tiễn.

3.2. Giải pháp hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu quả áp dụng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại các Tòa án nhân dân ở tỉnh Quảng Trị.

3.2.1. Giải pháp hoàn thiện các quy định của BLTTDS năm 2015 về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án

Thứ nhất, mở rộng phạm vi chủ thể của tranh chấp về kinh doanh, thương mại hơn nữa theo không yêu cầu tất cả các bên trong tranh chấp kinh doanh, thương mại đều phải có đăng ký kinh doanh mà chỉ ít nhất một bên trong tranh chấp là chủ thể có đăng ký kinh doanh.

Thứ hai, quy định bao hàm đầy đủ, chính xác các thuật ngữ chuyên ngành hoặc có sự giải thích, dẫn chiếu phù hợp tới pháp luật chuyên ngành để đảm bảo không bị bỏ sót các tranh chấp trên thực tiễn như thuật ngữ “phần vốn góp”, “thành viên”

Thứ ba, hoàn thiện quy định liên quan đến tranh chấp về giao dịch chuyển nhượng phần vốn góp.

Thứ tư, ban hành văn bản giải đáp, hướng dẫn nghiệp vụ kịp thời trong thực thi các quy định về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án

- Có các văn bản giải đáp kịp thời từ TAND tối cao trong trường hợp cần phải xác định tranh chấp đó có thuộc trường hợp là tranh chấp khác về kinh doanh, thương mại, trừ trường hợp thuộc phạm vi quyền giải quyết của cơ quan, tổ chức khác hay không.

- Ban hành văn bản hướng dẫn nghiệp vụ trong các trường hợp tranh chấp xảy ra giao thoa giữa tranh chấp về kinh doanh, thương mại và tranh chấp dân sự mà không có căn cứ xác định tranh chấp.

3.2.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả áp dụng pháp luật giải quyết vụ án tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị

Thứ nhất, tổ chức các hoạt động tuyên truyền pháp luật kinh tế một cách rộng rãi và có tầm ảnh hưởng rộng lớn nhất;

Thứ hai, ngành Tòa án phải siết chặt kỷ luật cán bộ, đồng thời cần có chế độ khen thưởng kịp thời cho các cá nhân có thành tích xuất sắc trong công tác giải quyết án để động viên, phát huy tinh thần trách nhiệm của cán bộ Tòa án.

Thứ ba, về mặt tổ chức cán bộ, cần xem xét luân chuyển những Thẩm phán có kinh nghiệm, năng lực chuyên môn tốt về các địa phương trọng điểm để kịp thời giải quyết các loại án kinh doanh thương mại.

Thứ tư, phối hợp với Viện kiểm sát cùng cấp để tiến hành các phiên tòa rút kinh nghiệm, nâng cao nghiệp vụ xét xử.

Thứ năm, tăng cường nhân lực cho Trung tâm hòa giải tại Tòa án để sẵn sàng tham gia hòa giải các vụ án kinh doanh, thương mại.

Thứ sáu, xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật, tạo được sự đồng bộ, nâng cao tính khả thi, hiệu lực, hiệu quả khi tiến hành áp dụng pháp luật kinh doanh thương mại.

Kết luận Chương 3

1. Hoàn thiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án là tất yếu trên cơ sở đáp ứng yêu cầu của xu hướng phát triển kinh tế, xã hội và thế giới; xuất phát từ yêu cầu của cải cách tư pháp ở nước ta hiện nay. Việc nâng cao hiệu quả thực hiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án phải khắc phục được những nguyên nhân chính dẫn đến hạn chế, vướng mắc trong thực tiễn.

2. Giải pháp hoàn thiện pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại Tòa án cần tiếp tục hoàn thiện các quy định của BLTTDS năm 2015 về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại tại tòa án.

3. Tập trung vào mục tiêu nâng cao chất lượng xét xử của ngành Tòa án hai cấp tỉnh Quảng Trị như sắp xếp lại bộ máy tổ chức Tòa án các cấp theo hướng tinh gọn, đào tạo đội ngũ Thẩm phán chuyên sâu, kéo dài nhiệm kỳ thẩm phán. Cùng với đó, các nhà làm luật cũng nên cập nhật những điểm mới của pháp luật thế giới, tham gia tích cực các công ước, hiệp ước pháp luật quốc tế, qua đó chất lọc để có những thay đổi với pháp luật kinh tế và đặc biệt trong xét xử là BLTTDS.

KẾT LUẬN

Luận văn đã luận giải những vấn đề lý luận về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại tại toà án. Bên cạnh đó, luận văn đã phân tích đánh giá thực trạng pháp luật về thẩm quyền giải quyết tranh chấp kinh doanh, thương mại của toà án. Luận văn nêu ra những bất cập của pháp luật hiện tại khi quy định thẩm quyền của Toà án trong giải quyết tranh chấp kinh doanh thương mại, đồng thời trình bày những đề xuất và giải pháp để khắc phục những bất cập của quy định pháp luật chưa phù hợp với tình hình hiện nay.